

อุเบกขาทางการเมืองสู่การตื่นตัวทางการเมืองรูปแบบใหม่ของเยาวชนไทย*

Political Equanimity and the Emergence of a New Form of Political Awareness among Thai Youth

¹ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์, พระครูศรีปวรบัณฑิต บวรวิทย์ आयุมัน, พัชรีญา ฟองจันตา และ อนรรักษ์ วงศ์เขียว

¹Silawat Chaiwong, Phrakrusripavarabandit Bowronwit Aryumun, Patchareeya Fongchanta and Anuruk Wongkhiao

วิทยาลัยสงฆ์ลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Lampang Buddhist Collage, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email:

บทคัดย่อ

บทความนี้วิเคราะห์พลวัตทางการเมืองที่นำหลักพุทธธรรมมาร่วมวิเคราะห์ในปรากฏการณ์ทางการเมือง โดยได้นำหลักพรหมวิหาร 4 โดยเฉพาะ อุเบกขา ซึ่งเป็นหลักที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตใจสงบ เย็น ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งที่เกิดขึ้นจากการยั่วยุจากสิ่งแวดล้อมในสังคม หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการฝึกใจให้มีความสมดุลและความสงบในทุกสถานการณ์หรือภาวะการวางเฉยทางการเมือง ไปสู่การตื่นตัวทางการเมืองรูปแบบใหม่ ในกลุ่มเยาวชนไทย โดยศึกษาสภาวะอุเบกขาในอดีตที่ประชาชนมีพฤติกรรมทางการเมืองที่ไม่สนใจ ไม่แสดงแสดงความคิดเห็นหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง รวมไปถึงการออกเสียงเลือกตั้ง การไม่ติดตามข่าวสารในประเด็นทางการเมือง จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองที่แตกต่างจากเดิม ทว่า การนิ่งเฉยทางการเมืองมีทั้งด้านบวกและด้านลบ อาจกล่าวได้ว่าการนิ่งเฉยเป็นการป้องกันตัวเองออกจากความขัดแย้ง แต่ในทางกลับกันอาจเกิดการชะงักงันทางการเมืองเพราะไม่มีประชาชนสนับสนุนหรือการแสดงออกทางการเมืองเพื่อสนับสนุนประเด็นสำคัญในสังคม โดยเฉพาะ กลุ่มเยาวชน การนิ่งเฉยอาจมองว่าเป็นการหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบต่อสังคม แต่ในอีกแง่มุมอาจเป็นการส่งสัญญาณเตือนถึงความหวาดกลัวต่อความขัดแย้งของผู้มีอิทธิพลทางการเมือง

บทความนี้ชี้ให้เห็นว่าการตื่นตัวทางการเมืองรูปแบบใหม่ของเยาวชนไทยมีลักษณะเฉพาะ ได้แก่ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเคลื่อนไหว การให้ความสำคัญกับประเด็นทางสังคมที่หลากหลาย และการแสวงหาแนวทางการเมืองที่เน้นการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ ดังนั้น การเข้าใจในเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นอาจจะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่สนใจสามารถนำประเด็นที่ปรากฏในบทความไปเป็นข้อมูลในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ: อุเบกขาทางการเมือง; การตื่นตัวทางการเมือง; เยาวชนไทย; การเมืองรูปแบบใหม่; สื่อสังคมออนไลน์

Abstract

This article analyzes the dynamics of political phenomena through the integration of Buddhist principles, particularly focusing on the Four Immeasurables, especially *Upekkhā* (equanimity). *Upekkhā* promotes a calm and composed mind, enabling individuals to remain unaffected by environmental provocations and social turbulence. It can be seen as a mental training to attain balance and serenity in all situations or a form of political indifference that leads to a new consciousness among Thai youth. By studying the historical state of *Upekkhā* where people exhibited political apathy, refrained from expressing opinions, or did not participate in political activities, including voting and following political news, the article suggests that such attitudes eventually evolved into a different form of political awakening. However, political indifference has both positive and negative aspects. It can serve as self-defense against conflict, but it may also cause political stagnation due to the lack of public support or political expression for important societal issues. Particularly among youth, indifference might be viewed as avoidance of social responsibility; conversely, it could also signal fear of conflict driven by political influencers.

The article further highlights that the new form of political engagement among Thai youth is characterized by active use of social media for mobilization, emphasis on diverse social issues, and the pursuit of participatory and decentralizing approaches to politics. Understanding these reasons may help relevant agencies or interested parties utilize the insights from this analysis to promote more effective political participation.

Keywords: Political Equanimity; Political Awareness; Thai Youth; New Political Approach; Social Media

บทนำ

เหตุการณ์ 14 ตุลา เป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองครั้งยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์ไทย เยาวชนคนหนุ่มสาวที่เป็นนักเรียนนักศึกษาได้ร่วมกับประชาชนจำนวนแสน เรียกร้องให้รัฐบาล ปลอ่ยนิสิต นักศึกษา อาจารย์ และนักการเมือง 13 คนที่ถูกจับกุมฐานเรียกร้องรัฐธรรมนูญ แต่กลับถูกรัฐบาลตั้งข้อหาว่ากระทำการผิดกฎหมาย มั่วสุม ชักชวนให้มีการชุมนุมทางการเมืองในที่สาธารณะเกินกว่า 5 คน นำมาซึ่งบ่อนทำลายความมั่นคงของรัฐ เป็นกบฏภายในพระราชอาณาจักร และมีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้นักเรียน นิสิต นักศึกษาในทศวรรษ 2510 กลายเป็น เยาวชน คนหนุ่มสาว รุ่นใหม่ที่มาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจ คนรุ่นนี้เติบโตขึ้นมาในบรรยากาศของการพัฒนาประเทศ ในช่วง พ.ศ. 2512-2515 เยาวชน คนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ ได้ก้าวเข้ามามีบทบาทเพื่อสังคมโดย เข้าร่วมสังเกตการณ์ การเลือกตั้งทั่วไปใน พ.ศ. 2512 ออกค่ายอาสาพัฒนาชนบท วิชาเกษียณสังคม มีบทบาทเป็นพลังผลักดันให้เกิดนโยบายต่างประเทศที่ไม่ฝักใฝ่เฉพาะฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ต่อด้านการครอบงำทางเศรษฐกิจโดยต่างประเทศ ต่อด้านความหรุหราบุ่มเพื่อย กังวลและห่วงใยการขาดดุลการชำระเงิน รวมไปถึงการเสนอแนวทางในการ รักษาทรัพยากรและสภาพแวดล้อม ศิลปะและวรรณกรรมเพื่อชีวิต (Silapawattthanatham, 2025)

หลังเหตุการณ์ 14 ตุลา ปลายทศวรรษ 2520 ถึงต้น ทศวรรษ 2530 เยาวชนไทยหลายกลุ่มเริ่มมีการวางแผนทางการเมือง (Kaiwiwattanannon, 2005) ซึ่งเป็นผลมาจากความผิดหวังต่อการถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพและความยุติธรรมทำให้เยาวชน นิสิต นักศึกษา เลือกที่จะลดการแสดงออกทางการเมือง ละทิ้งความหวังในการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง กลัวจะถูกดำเนินคดี ตลอดจนการประเมินความเสี่ยงจากสถานการณ์สังคมและการเมืองในเวลานั้น ส่งผลให้เยาวชนไม่กล้าแสดงออกทางการเมืองมากนัก (Kamtale, 2011) ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เรียกว่าการวางแผนทางการเมือง (Political Apathy) หรือ “อุเบกขาทางการเมือง” ซึ่งเป็นการขาดความสนใจหรือการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสำหรับเยาวชนจำนวนมากมักงดออกเสียงหรือเข้าไปร่วมกิจกรรมอย่างไม่สม่ำเสมอ สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเมืองของเยาวชน อาจกล่าวได้ว่า แบบอย่างทางสังคมจากรุ่นก่อน โดยเฉพาะพ่อแม่ มีผลต่อการหล่อหลอมทัศนคติของเยาวชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สูง และจะสังเกตได้ว่าพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือคนในครอบครัวมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ สามารถเสริมสร้างประสิทธิภาพทางการเมือง ความสนใจประเด็นทางการเมืองของเยาวชนได้ อย่างไรก็ตาม สถานการณ์นี้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา จากการตื่นตัวทางการเมืองอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในกลุ่มเยาวชน การตื่นตัวนี้ไม่ได้จำกัดอยู่แค่การประท้วงหรือสนับสนุนพรรคการเมือง แต่ยังรวมถึงการแสดงออกทางการเมืองที่หลากหลาย เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการรณรงค์ การสร้างสรรค์งานศิลปะที่สะท้อนปัญหาทางสังคม และการรวมกลุ่มเพื่อผลักดันประเด็นที่สนใจ

บทความนี้จึงเป็นทัศนของผู้เขียนที่ต้องการอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างอุเบกขาทางการเมืองในอดีตกับการตื่นตัวทางการเมืองรูปแบบใหม่ของเยาวชนไทย โดยมีวัตถุประสงค์ วิเคราะห์ปัจจัยที่นำไปสู่ภาวะอุเบกขาทางการเมืองในกลุ่มเยาวชนไทย สืบพินิจลักษณะของการตื่นตัวทางการเมืองรูปแบบใหม่ของเยาวชนไทย อภิปรายถึงผลกระทบของการตื่นตัวทางการเมืองรูปแบบใหม่ของเยาวชนไทยต่อสังคมไทยสามารถอธิบายได้ดังนี้

วิเคราะห์ปัจจัยที่นำไปสู่ภาวะอุเบกขาทางการเมืองในกลุ่มเยาวชนไทยเป็นลักษณะของความไม่มีความสนใจหรือไม่ใส่ใจต่อเหตุการณ์ทางการเมือง ซึ่งอาจเกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การหมดกำลังใจต่อระบบการเมืองที่ไม่เป็นธรรม หรือการมองว่าสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่อยู่นอกเหนือความสามารถของตนเอง (Yadav, 2020) นอกจากนี้ การรับรู้ข่าวสารผ่านโซเชียลมีเดีย และการเมืองที่ไม่โปร่งใสก็สามารถเพิ่มความรู้สึกไม่สนใจ และความเฉยเมยต่อปัญหาทางการเมืองของเยาวชนได้เช่นกัน (Chunharas et al., 2021)

สืบพินิจลักษณะของการตื่นตัวทางการเมืองรูปแบบใหม่ของเยาวชนไทย เป็นรูปแบบที่แตกต่างจากยุคก่อนหน้า โดยเยาวชนมักใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล และโซเชียลมีเดียเพื่อแสดงความคิดเห็นและเคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ เช่น การแสดงความคิดเห็นบนโซเชียลมีเดีย การเข้าร่วมกิจกรรมออนไลน์ หรือการจัดตั้งกลุ่มเคลื่อนไหวในอินเทอร์เน็ต (Nguyen and Smith, 2022) ซึ่งลักษณะนี้แสดงให้เห็นถึงการปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัลและความสนใจที่เพิ่มขึ้นในประเด็นสาธารณะ

อภิปรายถึงผลกระทบของการตื่นตัวทางการเมืองรูปแบบใหม่ของเยาวชนไทยต่อสังคมไทย ส่งผลต่อสังคมไทยอย่างมากในหลายด้าน เริ่มตั้งแต่การเสริมสร้างความตระหนักรู้ทางสังคมและการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางนโยบาย ไปจนถึงการสร้างความตื่นตัวในเชิงพลวัตของประชาชน (Kong et al., 2023) อย่างไรก็ตาม ยังมีความเสี่ยงที่การเคลื่อนไหวออนไลน์อาจนำไปสู่ความขัดแย้งหรือการแพร่กระจายของข้อมูลเท็จ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางสังคมและการเมืองในระยะยาว (Anwar, 2024)

อุเบกขาทางการเมือง : รากเหง้าและปัจจัยขับเคลื่อน

ภาวะอุเบกขาทางการเมืองในกลุ่มเยาวชนไทยมีรากเหง้าจากปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจ ที่เชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อน โดยปัจจัยทางสังคม สังคมไทยมีลักษณะเป็นสังคมอำนาจนิยมที่เคารพผู้ใหญ่และผู้มีอำนาจ ทำให้เยาวชนรู้สึกที่ตนเองไม่มีสิทธิหรือความสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งใด (Pye, 1985) อีกทั้ง ความไม่ไว้วางใจในนักการเมือง การทุจริตคอร์รัปชันและการใช้อำนาจในทางมิชอบของนักการเมือง ทำให้เยาวชนรู้สึกสิ้นหวังและไม่เชื่อมั่นในระบบการเมือง (Transparency International, 2025) ความกลัวซึ่งประวัติศาสตร์การเมืองไทยที่เต็มไปด้วยความรุนแรงและการปราบปราม ทำให้เยาวชนจำนวนมากกลัวที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง หรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างเปิดเผย (Callahan, 1998) อาจทำให้เยาวชนเกิดความรู้สึกเฉยเมย (Yacob and Uba, 2019) ด้านวัฒนธรรมการส่งเสริมค่านิยมที่ไม่เน้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือมองว่าการเมืองเป็นเรื่องของกลุ่มคนบางกลุ่ม อาจเป็นหนึ่งในเหตุผลที่ทำให้เยาวชนไม่ได้ให้ความสนใจต่อการเมืองเท่าใดนัก (Suksomboon, 2020) ตลอดจน ระบบการศึกษาที่เน้นการท่องจำและการเชื่อฟัง มากกว่าการคิดวิเคราะห์และการตั้งคำถาม ทำให้เยาวชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง และไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง และปัจจัยทางเศรษฐกิจ เช่น ภาวะความยากจนและความไม่มั่นคงทางรายได้ ยังเป็นประเด็นสำคัญที่ลดโอกาสและความสนใจในการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมทางการเมือง (Chalermपालานูป et al., 2021) ขณะเดียวกัน ปัจจัยทางการเมืองเช่น ระบบการเมืองที่ไม่โปร่งใสหรือมีความเข้มงวดในการควบคุมสื่อและความคิดเห็นของประชาชน ก็ส่งผลให้เยาวชนสูญเสียความเชื่อมั่นและความสนใจในกระบวนการทางการเมืองเช่นกัน (Kong and Piyapong, 2022)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า อุเบกขาทางการเมืองอาจเป็นกลไกการปรับตัวของเยาวชนต่อความไม่แน่นอนทางการเมืองและความไม่เท่าเทียมในสังคม เช่นเดียวกับที่ Yadav กล่าวว่า ความไม่รู้และความสิ้นหวังต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอาจนำไปสู่การวางเฉย อย่างไรก็ตาม ในบริบทที่เปลี่ยนไปของเยาวชนในยุคดิจิทัล การเลือกใช้ความเป็นกลางอาจไม่เพียงพอแล้ว เพราะในยุคที่สื่อและแพลตฟอร์มดิจิทัลสามารถสร้างความตระหนักรู้และชักชวนให้เข้าสู่การเคลื่อนไหว การแสดงออกในเชิงอุเบกขาอาจกลายเป็นการละเลยปัญหาที่สำคัญไปได้ (Yadav, 2020) เช่น ในกรณีของการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิ LGBTQ+ ของเยาวชนในช่วงปี 2563-2564 ซึ่งมีหลายกลุ่มที่เลือกใช้แนวทางที่ไม่เน้นความรุนแรงและเน้นการสร้างควมเข้าใจในเชิงให้เกียรติซึ่งกันและกัน เช่น กลุ่ม “YGStand” ที่เน้นการสร้างควมเข้าใจและรณรงค์ผ่านสื่อออนไลน์ โดยไม่เน้นการชุมนุมในเชิงความรุนแรง (Chantawiboon et al., 2022) ซึ่งการแสดงออกนี้สอดคล้องกับแนวคิดอุเบกขาต่อการเมืองในบางแง่มุม แต่ก็ยังเป็นกลไกที่ทำให้เกิดความเข้าใจและความอดทนในสังคมมากขึ้น

การตื่นตัวทางการเมืองรูปแบบใหม่ของเยาวชนไทย : ลักษณะและพลวัต

แม้ว่าในอดีตที่กล่าวมาข้างต้นเยาวชนจำนวนมากจะอยู่ในภาวะอุเบกขาทางการเมือง ซึ่งวางเฉยต่อเหตุการณ์ทางการเมือง แต่ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาสังคมออนไลน์ (Social network) เข้ามาเชื่อมโยงผู้คนเข้าด้วยกันด้วยแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อสร้างความสัมพันธ์ของคนในสังคมแบบเรียลไทม์ ส่งผลต่อการการตื่นตัวทางการเมืองในกลุ่มเยาวชนไทยอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน เนื่องจากการได้มีการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ ให้สังคมได้รับรู้เช่น ข้อมูลทางการเมือง การบริหารบ้านเมือง เป็นต้น สามารถอธิบายได้ดังนี้

การใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือหลักในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เยาวชนไทยใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลต่าง ๆ เช่น Facebook, X, TikTok เพื่อรณรงค์และเคลื่อนไหวในประเด็นทางสังคม

ที่สนใจ สื่อสังคมออนไลน์ช่วยให้เยาวชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงสามารถเชื่อมต่อและสร้างเครือข่ายกับกลุ่มผู้สนใจความคิดเห็นเดียวกันได้อย่างง่ายดาย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองในยุคดิจิทัล (Bennett and Segerberg, 2012)

นอกจากนี้ เยาวชนไทยไม่ได้ให้ความสำคัญแค่ประเด็นทางการเมืองแบบดั้งเดิม เช่น การเลือกตั้ง การแก้ไขรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่ยังให้ความสนใจและเคลื่อนไหวในประเด็นทางสังคมที่หลากหลาย เช่น ความเท่าเทียมทางเพศ สิทธิของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ ความสิทธิและเสรีภาพของมนุษยชน สิ่งแวดล้อม และความยุติธรรมทางสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสนใจที่กว้างขวางและความตระหนักในประเด็นที่มีผลกระทบต่อชีวิตของพวกเขาและสังคมโดยรวม (Inglehart, 1997)

อีกทั้ง เยาวชนไทยได้แสวงหาวิธีการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เน้นความเป็นประชาธิปไตยแบบตรงมากขึ้น เนื่องจากพวกเขามองว่าระบบการเมืองในปัจจุบันมีการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางและขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง พวกเขาจึงให้ความสนใจในการสร้างแนวทางการเมืองที่เน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง และส่งเสริมให้เกิดประชาธิปไตยทางตรงมากขึ้น (Fung, 2006) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในพฤติกรรมและมุมมองทางการเมืองของเยาวชนไทยในยุคใหม่

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การใช้เทคโนโลยีเป็นตัวกลางของการตื่นตัวทางการเมือง ทำให้เยาวชนสามารถแสดงออกและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างรวดเร็วและมีพลังมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การเคลื่อนไหว “รายงานข่าว” บนแพลตฟอร์ม TikTok หรือการสร้างกลุ่มใน Facebook เพื่อรณรงค์ในประเด็นสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมไม่ได้จำกัดอยู่แค่การลงคะแนนแบบเดิมอีกต่อไป แต่ยังรวมถึงการสร้างเครือข่าย การแสดงความคิดเห็น การแชร์ข้อมูล ซึ่งเป็นไปในเชิงรุกและสร้างสรรค์มากขึ้น (Nguyen and Smith, 2022)

ผลกระทบของการตื่นตัวทางการเมืองรูปแบบใหม่ของเยาวชนไทยต่อสังคมไทย

การตื่นตัวทางการเมืองรูปแบบใหม่ของเยาวชนไทยส่งผลกระทบต่อสังคมไทยทั้งด้านบวก และด้านลบ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในวิธีการมีส่วนร่วม และมุมมองทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนได้กลายเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย สำหรับในด้านบวกนั้น การตื่นตัวช่วยสร้างความตระหนักรู้ในประเด็นต่าง ๆ เช่น สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาค และความโปร่งใสของรัฐบาล เยาวชนใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือในการแสดงออกทางการเมือง และเชื่อมโยงกัน ซึ่งทำให้เกิดการอภิปรายบนพื้นที่สาธารณะที่กว้างขวาง และสร้างแนวคิดใหม่ ๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Castells, 2012) นอกจากนี้ ยังเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมือง และการเรียกร้องการปฏิรูปหลายประเด็นของสังคม เช่น การผลักดันความยุติธรรม การต่อต้านความอยุติธรรม และการสนับสนุนประชาธิปไตยที่เข้มแข็งขึ้น

ในทางตรงกันข้าม การเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรม และทัศนคติของเยาวชนก็อาจนำไปสู่ผลกระทบเชิงลบ เช่น ความเสี่ยงของความขัดแย้ง และความแบ่งแยกในสังคม เนื่องจากการเคลื่อนไหวออนไลน์อาจกลายเป็นแหล่งของข้อมูลเท็จหรือการแพร่กระจายของความเกลียดชัง ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อความสงบเรียบร้อยและเสถียรภาพของบ้านเมือง (Kong and Piyapong, 2022) นอกจากนี้ การเคลื่อนไหวที่เน้นความรวดเร็ว และแรงกระตุ้นอาจไม่สนับสนุนกระบวนการพูดคุยและการแก้ไขปัญหาอย่างรอบคอบ ซึ่งอาจนำไปสู่ความไม่แน่นอนทางการเมืองในระยะยาว

ยกตัวอย่าง เช่น การเคลื่อนไหวของกลุ่มเยาวชนและคนรุ่นใหม่ในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 โดยเฉพาะการชุมนุมในประเด็นทางสังคมและการเมือง เช่น การเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องให้ยกเลิกข้อบังคับ

ในรัฐธรรมนูญที่ไม่เป็นธรรม การแสดงออกผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในประเด็นความเท่าเทียมทางเพศ สิทธิกลุ่ม LGBTQ+ และการต่อต้านความไม่เป็นธรรมในสังคม

ผลกระทบเชิงบวก ทำให้เกิดความตระหนักรู้ในสังคมต่อประเด็นสิทธิมนุษยชนและความเสมอภาคมากขึ้น และกระตุ้นให้รัฐบาลและหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสนใจและพยายามปรับปรุงกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง อีกทั้ง สร้างวัฒนธรรมการแสดงออกที่เปิดเผยและให้เกียรติซึ่งกันและกันในสังคมไทย

ผลกระทบเชิงลบ เกิดความขัดแย้งและความแตกแยกในสังคม เนื่องจากความเห็นที่แตกต่างกันอย่างรุนแรง จนบางกลุ่มเรียกร้องให้มีการควบคุมข้อมูลในโลกออนไลน์มากขึ้น และการแพร่กระจายของข้อมูลเท็จและข่าวปลอมที่อาจสร้างความเข้าใจผิดและความวุ่นวายในสังคม ซึ่งอาจทำให้เกิดความไม่สงบสุขในช่วงเวลาหนึ่ง

จะเห็นได้ว่า เหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นว่าเยาวชนในยุคใหม่สามารถมีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคม ทั้งในด้านการสร้างความตระหนักรู้และการเรียกร้องสิทธิ แต่ก็ต้องตระหนักถึงความเสี่ยงและพยายามใช้ช่องทางอย่างรับผิดชอบเพื่อให้การเคลื่อนไหวนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีในระยะยาว ผลกระทบต่อการตื่นตัวทางการเมืองเป็นแรงผลักดันสำคัญที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศไทย เยาวชนไทยมีบทบาทสำคัญในการเรียกร้องประชาธิปไตย การแก้ไขรัฐธรรมนูญ และการปฏิรูปสถาบันต่าง ๆ (Diamond, 2008) นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทำให้สังคมไทยเปิดกว้างและยอมรับความแตกต่างมากขึ้น เยาวชนไทยเป็นผู้นำในการรณรงค์เพื่อความเท่าเทียมทางเพศ ความหลากหลายทางเพศ สิทธิมนุษยชน และความยุติธรรมทางสังคม (Putnam, 2000) ตลอดจน เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมโดยการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการแสดงออกทางการเมืองของเยาวชนไทย ทำให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบใหม่ ที่เน้นการมีส่วนร่วม การแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย และการตั้งคำถามต่ออำนาจ (Castells, 2012)

องค์ความรู้ใหม่

การตื่นตัวทางการเมืองรูปแบบใหม่ของเยาวชนไทยเป็นปรากฏการณ์ที่มีความซับซ้อนและมีพลวัต การทำความเข้าใจจากเหง้าของ “อุเบกขาทางการเมือง” และปัจจัยการตื่นตัว เป็นปรากฏการณ์ที่เยาวชนไทยเคยแสดงออกถึงความเฉยชาต่อกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งปรากฏการณ์ต่างๆ เหล่านี้กำลังท้าทายด้วยกระแสการตื่นตัวทางการเมืองรูปแบบใหม่ของเยาวชนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, X, TikTok และ Instagram ทำให้เยาวชนสามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในระดับที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ส่งผลให้เกิดการสร้างความรู้และความเข้าใจด้านการเมืองที่เป็นอิสระและมีพลวัตมากขึ้น มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ และลดผลกระทบด้านลบที่อาจเกิดขึ้น การเปิดพื้นที่ให้เยาวชนได้แสดงความคิดเห็น ส่งเสริมการศึกษาที่เน้นการคิดวิเคราะห์ และการสร้างระบบการเมืองที่โปร่งใสและเป็นธรรม จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้เยาวชนไทยสามารถเป็นพลังขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทิศทางที่ถูกต้อง

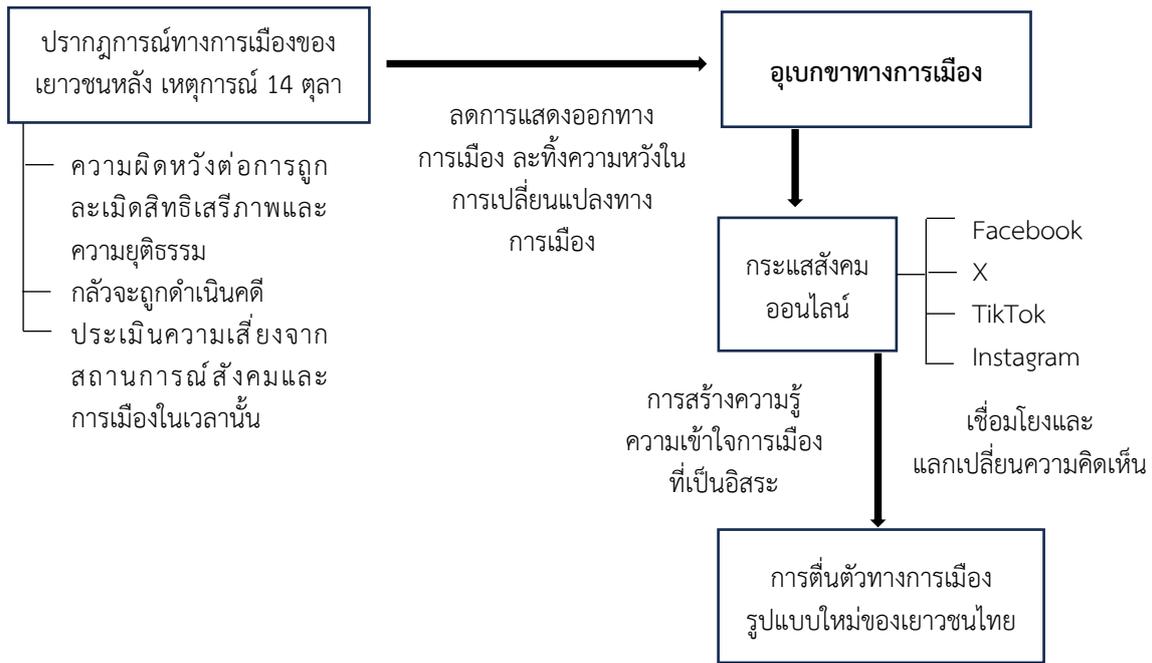

Figure 1: The New Body of Knowledge

สรุป

การตื่นตัวทางการเมืองในรูปแบบใหม่ของเยาวชนไทยเป็นปรากฏการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของประเทศไทยในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การก้าวเข้ามาของสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, X, TikTok และ Instagram ทำให้เยาวชนสามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในระดับที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ส่งผลให้เกิดการสร้างความรู้และความเข้าใจด้านการเมืองที่เป็นอิสระและมีพลวัตมากขึ้น (Boonprasert & Supant, 2022) นอกจากนี้เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์แล้ว รูปแบบการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนยังแสดงออกผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม เช่น การประท้วง การจัดกิจกรรมรณรงค์ การสร้างกลุ่มเคลื่อนไหว หรือแม้แต่การใช้ศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อสื่อสารแนวคิดทางการเมือง ซึ่งเป็นการแสดงออกที่เน้นความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วมของเยาวชนในระดับต่าง ๆ (Khamphakdi & Chaisawat, 2021) ความสนใจของเยาวชนได้กว้างขวางและหลากหลายมากขึ้น โดยไม่จำกัดอยู่เฉพาะประเด็นการเมืองในระดับชาติเท่านั้น แต่รวมถึงประเด็นทางสังคม เช่น สิทธิพลเมือง ความเท่าเทียมกัน ความยุติธรรมทางสังคม สิ่งแวดล้อม และความเป็นธรรมในด้านต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความตระหนักในความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของกลุ่มเยาวชน (Jitpleechep and Preechaisri, 2022) ด้านหนึ่งของผลกระทบที่เกิดขึ้นคือ การเสริมสร้างประชาธิปไตยและเสรีภาพในการแสดงออกของเยาวชน ส่งเสริมให้กลุ่มเยาวชนได้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง เพิ่มความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ซึ่งอาจนำไปสู่การสร้างประชาธิปไตยที่เข้มแข็งขึ้นในอนาคต (Suwan et al., 2023) ในขณะเดียวกัน ก็เกิดความท้าทายและความเสี่ยง เช่น การขาดความเข้าใจในเนื้อหาทางการเมืองอย่างลึกซึ้ง การแพร่กระจายข่าวปลอมหรือข้อมูลผิดพลาด ซึ่งอาจก่อให้เกิดความสับสนและความขัดแย้งในกลุ่มเยาวชนเอง นอกจากนี้ การเคลื่อนไหวของเยาวชนยังส่งผลต่อโครงสร้างทางสังคมและการเมืองในระดับกว้างขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการสร้าง

แนวคิดใหม่ ๆ เกี่ยวกับสิทธิพลเมือง สิทธิในการมีส่วนร่วม และการกระจายอำนาจ ซึ่งอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในระบอบการปกครอง การนโยบายสาธารณะ และกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองในอนาคต (Jitpleecheep and Preechaisri, 2022) ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้กลุ่มเยาวชนมีบทบาทที่สำคัญมากขึ้นในทางการเมืองและสังคม

โดยสรุปแล้ว การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนไทยเป็นปรากฏการณ์ที่มีหลายมิติซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยและเทคโนโลยี ที่ไม่เพียงแต่สร้างความตื่นตัวและความสนใจในประเด็นต่าง ๆ เท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและโครงสร้างสังคมในอนาคต อันนำมาซึ่งความหวังว่าเยาวชนจะกลายเป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทในกระบวนการสร้างสรรค์สังคมที่โปร่งใส ยุติธรรม และเข้มแข็งมากขึ้นต่อไป

References

- Bennett, W. L., & Segerberg, A. (2012). *The Logic of Connective Action: Digital Media and the Personalization of Contentious Politics*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Boonprasert, J., & Supant, P. (2022). Youth Political Awakening in Thailand: The Role of Social Media and Social Change. *Journal of Southeast Asian Social Studies*, 10(2), 123–136.
- Castells, M. (2012). *Networks of Outrage and Hope: Social Movements in the Internet Age*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Chalermpananupap, T., et al. (2021). Economic Insecurity and Political Disengagement among Thai Youth. *Asian Economic Papers*, 20(4), 67–86.
- Chantawiboon, N., Suwannapong, C., & Preechaisri, K. (2022). Online Activism of LGBTQ+ Youth in Thailand. *Asian Journal of Social Science*, 50(4), 486–502.
- Chunharas, A. et al. (2021). Media Influence and Political Disengagement in Thailand. *Asian Journal of Political Science*, 29(4), 456–472.
- Diamond, L. (2008). *The Spirit of Democracy: The Struggle to Build Free Societies throughout the World*. UK: Times Books.
- Fung, A. (2006). *Varieties of Democracy: Participation, Inclusion, and Contestation*. Cambridge University Press.
- Inglehart, R. (1997). *Modernization and Postmodernization: Cultural, Economic, and Political Change in 43 Societies*. USA: Princeton University Press.
- Jitpleecheep, P., & Preechaisri, P. (2022). Youth Engagement with Social Movements in Thailand: Opportunities and Challenges. *Thai Political Science Review*, 15(1), 45–60.
- Kaiwiwattanannon, S. (2005). Youth and Politics in Thailand. *Journal of Thai Politics and Society*, 12(2), 20–23.
- Kamtale, S. (2011). “Thai Political History after 1973.” In *Thai Political History*. Bangkok: Thammasat University Press.
- Khamphakdi, S., & Chaisawat, T. (2021). Youth Participation and Democratization in Thailand: Challenges and Prospects. *Asian Journal of Social Science*, 48(4), 399–417.

- Kong, L., & Piyapong, T. (2022). Political Trust and Youth Activism: Challenges for Thai Democracy. *Southeast Asian Studies*, 10(2), 125–143.
- Kong, L., et al. (2023). Youth-Driven Digital Political Activism and Its Societal Impact in Thailand. *Asian Sociology Review*, 18(1), 50–70.
- Nguyen, T., & Smith, J. (2022). Digital Activism among Thai Youth: New Forms of Political Engagement. *International Journal of Digital Society*, 11(3), 210–225.
- Pye, L. W. (1985). *Asian Power and Politics: The Cultural Dimensions of Authority*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Silapawattthanatham (Art & Culture Magazine). (2025). What Happened in the “October 14th” Event Leading to the Significant Victory of the People’s Uprising against “Oligarchy”? Retrieved September 23, 2025, from https://www.silpa-mag.com/history/article_40175
- Suksomboon, R. (2020). Cultural Influences on Youth Political Disengagement in Thailand. *Journal of Southeast Asian Studies*, 31(1), 81–96.
- Suwan, T., Anan, P., & Wattanachai, S. (2023). Social Movements and Youth in Thailand: Opportunities and Risks. *Thai Political Science Review*, 15(1), 45–60.
- Transparency International. (2025). *Corruption Perception Index*. Retrieved September 14, 2025, from <https://www.transparency.org/en/cpi/>
- Yacob, J., & Uba, A. (2019). Social and Political Factors Influencing Youth Apathy in Thailand. *Asian Journal of Social Sciences*, 47(3), 233–250.
- Yadav, S. (2020). Political Apathy among Youth: Factors Influencing Disengagement. *Journal of Political Studies*, 35(2), 150–165.